

..אני מוכן לשחק

עם סאדאט

על סיני!

אומר עזרא טיסונה,

היוצא לסיבוב

הופעות שש"ב

למען המגביית

אפיים עשרים ושבע שנה חיכה ישראל שיהיה לה אלוף עולם אחד, לא חשוב כמה. והנה יש: אלוף העולם בשש"ב.

עזרא טיסונה (מתחרו עם קורליאנובה), 29. נשוי ואב לשניים מבתיים, הוא היום המלך הבלתי מעורער של ממלכת השש"ב (באנגלית BACKGAMMON) העולמי. הגדול שבזרקי הקוביות. אביר לוח ה"משולשים".

במדינות מתורבתות כמו אנגליה וארצות הברית, בהן חולקים לשש"ב את הכבוד הראוי לו, נישא שמו של עזרא בפי כל כאגדה חיה. חולקים לו כבוד מלכים, כשהוא מגיע לסיבוב משחקים ממדינות לו משלחות עם רוג'רוויס וקוידליקים. משלמים בעד הזכות להיות קיבוצים ליד השולחן בו הוא משחק. מהמרים על נצחונם בסכומים המגיעים לעשרות אלפי דולרים.

בקינור, מה שבובי פישר מהרהר לשחקני השחמט, מה שיהאן קרויף מגלם לאהדי הכדורגל, ומה שאורי גלר מייצג לחסדי הטלפיה — זה מה שעזרא טיסונה עבור חובבי השש"ב. וכיוון שמישחק שש"ב ללא הימור הוא כמו מישחק פוקר על גפרורים, אין זה פלא שעזרא הפך לאיכת גדולי המהמרים בעולם. אלה פשוט מסתלקים כשהם רואים את צילו. מסרביט להתמרד איתו.

נגשים, מנסים לחצות זה את שיטחו של השני לעבר יעדיהם, מציבים מיכשולים להתקדמות היריב ותופסים את אנשיו בשבי. אחרי כל מהלך במישחק חייב כל שחקן לעשות הערכת מצב ולהחליט אם עליו לתקוף, להתגונן, לטגת, להציב מארב או להשתדל להרוויח זמן. שלא כמו ב"מישחקי המלחמה האחרים, הרי במישחק זה הכלים הנוטלים בשבי מוצאים זמנית מחוץ למישחק, אך נשלחים לחזור לשדה הקרב מהנקודה המרוחקת ביותר ממילודתם, כשבפניהם דרך מפרכת".

המישחק העתיק, שיש עדויות כי שיחקו אותו עוד באשור הקדומה, זכה פעמיים לרנסאנס במאה העשרים. בשנות העשרים הוא הפך למגיפה עולמית. בתחילת שנות ה'70 הוא החל משגע מחדש את אמריקה ואירופה. מאות אלפים משחקים אותו שם במועדונים ובטורנירים בינלאומיים. במזרח עירוני ההימורים הוא הפך פופולארי ומרתק יותר מאשר הרולטה. להיות שיחקו "בקני מון" מעולה מהווה כרטיס כניסה טוב יותר לחברה הגבוהה הבינלאומית מאשר שחקן שחמט או ברידג'.

אך הפך צעיר ישראלי אלמוני בן לילה לגיבור עולם השש"ב הבינלאומי? זהו סיפור הצלחה מופלא ומיוחד במינו. עזרא נולד בירושלים לאב ממוצא תורכי ולאם ילידת עיראק. הוא התגורר בשכונת רחביה, אולם את מרבית שנות ילדותו עשה בשוק מחנה יהודה. בבית הקפה הישן שהחזיק שם אביו, ירקני השוק, קצביו ורוכליו, היו יושבים שם שעות ארוכות וזורקים קוביות על לוח השש"ב. המחולק ל-24 משולשים, עליהם נעים 30 חיילים, 15 לכל צד, כשמטרת כל שחקן היא להציב ביר במהירות הגדולה ביותר, בעזרת זריקת קוביות, את חייליו דרך שטח האוייב ולהוציאם החוצה מקופסת המישחק. כשרק הגיע לגובה השולחן, היה עזרא צופה ימים שלימים במשחקים. בגיל 12, כשהחל לעזור לאביו בהגשת תה וקפה ללקוחות, למד את המישחק ביסודיות. כשהיה בן 15 כבר לא היה שחקן שש"ב בירושלים שהיה מסוגל לגבור עליו. באותה תקופה, כשהפסיק את לימודיו בגימנסיה רחביה, החל לעבוד כפקיד ב"אונברסיטה. אחר כך החנייס לצבא. הצליח להשתחרר משמירות בזכות זכותו במישחקים. בחיים האזרחיים שלאחר מכן עבד עזרא כנהג שכיר באגד, עבר להתגורר בתל אביב, סייע לעספי המיסעדות של אביו ולא הפסיק אפילו ליום אחד לשחק שש"ב.

עוד לפני שהתפרסם בחו"ל אמרו עליו בארץ שיש לו "כוח" בידיים המשפיע על זריקת הקוביות, כדי שיעלו

אלוף העולם בשש"ב

מיספרים כרצונו. עזרא לועג לאגדה הזו. הוא מצליח במישחק באותה מידה כש מישוה אחר זורק את הקוביות, או כש מכונה חשמלית מיוחדת עוצה זאת. "יש לי פשוט חוש וניסיון", הוא אומר.

המזל * לא משחק

עם התפתחות המישחק באמריקה, הוא הגיע לדרגת מדע. לשחקני יש לוחות הסתברות סטטיסטיים המסכימים את אחוזי הסיכויים לגבי כל זריקת קוביות או מהלך מסויים. מבלי שלמד מתמיטיקה ברמה גבוהה, מהמצא עזרא בתורת הסיכויים במין חוש ישי, מחשב את מהלכיו על פיה בצורה המעוררת התפעלות גם אצל פרופסורים למתימטיקה. המזל, לדעת המומחים, תורם רק 30% סיכויים לניצחון בשש"ב. שאר האחוזים הם פרי ניסיון, מחשבה וזכישרון. בהצלחתו הפתאומית של עזרא טיסונה שיחק המזל במאה אחוז. הוא יכול היה להישאר הטוב שבשחקני השש"ב בארץ ורק מיספר זעום של יושבי בתי קפה היו יודעים על כך. אבל המזל שיחק לו יום אחד, זמן קצר אחרי מילחמת יום הכיפורים, כשהיה מחוסר עבודה, הגיע

עזרא שלאייאון זה התואר שהדביקה העיתונות הבריטית לעזרא טיסונה. אחרי שנברותון ימים ספורים על גדולי המהמרים במועדוני לונדון במישחק השש"ב. הוא נכנס לאולם, הניח את לוח המישחק שלו על השולחן ושאל: מי מוכן להתמודד איתי? כתב עליו העיתון הבריטי דיילי מייל, ואחר כך הוא ירה בהם וחיסל אותם אחד אחד.

אם בישראל טרם הפך עזרא לאליל הנוער, ואם שפיגלר וניסים סרוסי מפורסמים כאן קצת יותר ממנו, הרי זה רק בגלל העובדה המצערת שבישראל, משום מה, נחשב השש"ב כמישחק של נחשלים. מי שעדיין מחזיק בדיעה זו, יש לו פשוט חזר בהשכלה.

עצבים * והעזה

כדי להבין כמה המדובר ומה גודל ההישג הלאומי, הנה כמה עובדות יסוד על השש"ב. זהו מישחק הפארדוקסים. במשך המשת אלפים שנות היסטוריה כונה השש"ב "מלך המישחקים" והיה גם, מישחק ה"מלכים" הרבה יותר מאשר השחמט. בניגוד לדיעה המקובלת כי זהו מישחק מזל פשוט, המוכרע על ידי זריקת קוביות ממוספרות, ולמרות היותו מישחק קל ופשוט שכל ילד יכול ללמוד את כלליו תוך דקות ספורות, השש"ב הוא מישחק אינטלקטואלי, המכיל בקירבו את כל היסודות המעולים שבשחמט. בפוקר ובברידג', הוא תובע מאלה המטיבים לשחק בו כישר איסטרטגי, מוח מתימטי, עצבי ברזל, ידע פסיכולוגי, העזה ואומץ לב. כמו כל המישחקים הקלאסיים ששינוי הזמן לא יכלו להם, השש"ב הוא מילחמה במקרקוקוסמוס: שני מחנות אייביים מת-

* זהו גם מקור שמו האנגלי של המישחק שפירושו "מישחק אזורנית".